

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Jany Knotkové a soudců Mgr. Zdeňka Váni a JUDr. Kateřiny Kodetové ve věci

žalobce: **Tomáš R.**, narozený xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem JUDr. Janem Burešem, Ph. D.
sídlem Václavské náměstí 807/64, 110 00 Praha 1

proti
žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, 128 10 Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o náhradu škody a nemajetkové újmy

o odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. července 2019, č. j. 11 C 30/2018-121,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. o věci samé ohledně částky 16.170 Kč s úrokem z prodlení 9 % ročně z této částky od 24. 10. 2018 do zaplacení mění tak, že žaloba se v tomto rozsahu zamítá.

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Tomanová.

- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení do 15 dnů od právní moci rozsudku 6.068 Kč k rukám JUDr. Jana Bureše, Ph. D.
- III. Žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradu nákladů odvolacího řízení 900 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zastavil řízení v části, ve které žalobce požadoval po žalované zaplacení 19.800 Kč (výrok I.); uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 46.370 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně z částky 50.000 Kč od 13. 6. 2018 do 9. 7. 2018, 8,5% ročně z částky 30.200 Kč od 10. 7. 2018 do zaplacení, 9 % ročně z částky 16.170 Kč od 24. 10. 2018 do zaplacení (výrok II.); žalobu zamítl co do částky 77.770 Kč s příslušenstvím (výrok III.) a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 30.340,57 Kč k rukám jeho zástupce (výrok IV.).
2. Takto soud prvního stupně rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal po žalované náhrady nemajetkové újmy a škody, která mu vznikla v souvislosti s nezákonně vedeným trestním stíháním. Trestní stíhání žalobce pro přečin porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby podle § 390 odst. 1, 2 tr. zákoníku bylo zahájeno usnesením policejního orgánu ze dne 25. 10. 2016. Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 9. 6. 2017, č. j. 12 T 5/2017-664, byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písm. a) tr. řádu, odvolání státního zástupce bylo usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 10. 2017, č. j. 14 To 236/2017-697, zamítnuto. Žalobce byl neoprávněně stíhán celkem 372 dní.
3. Žalobce se proto domáhal náhrady nemajetkové újmy ve výši 111.600 Kč a nahrazení škody v podobě ušlého zisku ve výši 32.340 Kč. Ušlý zisk spatřoval v tom, že žalobce byl po zahájení trestního stíhání převelen na jiné služební místo a od 1. 4. 2017 byl převeden na pozici strážného na vstupní bráně Xxx s nižší tarifní třídou. Základní tarif příslušníka ve 4. tarifní třídě a 4. tarifním stupni činí 27.250 Kč, kdežto v 5. tarifní třídě a 4. tarifním stupni 29.560 Kč, rozdíl tedy obnáší 2.310 Kč měsíčně, což ke dni podání žaloby činilo celkem 32.340 Kč.
4. Žalovaná v řízení nepopírala existenci nezákonného rozhodnutí a potvrdila, že u ní žalobce dne 12. 12. 2017 a 23. 4. 2018 uplatnil svůj nárok. Ten žalovaná částečně uznala, vyplatila žalobci 19.800 Kč připadající na nemajetkovou újmu, což považovala za přiměřené.
5. Soud prvního stupně po provedeném dokazování dospěl k závěru, že žalobce byl nezákonně trestně stíhán, má proto podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „OdpŠk“) právo na náhradu škody a nemajetkové újmy.

6. S odkazem na ustanovení § 5 písm. a), § 8 odst. 1 a § 31 a 31a odst. 1, 2 OdpŠk uzavřel, že žalobci v souvislosti s trestním stíháním vznikla nemajetková újma, za přiměřenou částku jejího odškodnění považoval 50.000 Kč, když zohlednil dobrovolné plnění žalované ve výši 19.800 Kč, proto na náhradě nemajetkové újmy přisoudil obvodní soud žalobci částku 30.200 Kč. Ve vztahu k žalobcově ušlému zisku měl za prokázané, že převedení žalobce na jiné služební místo bylo v příčinné souvislosti s trestním stíháním žalobce, byť formálně bylo provedeno na jeho žádost. Žalobce nemohl z důvodu probíhajícího trestního stíhání nadále působit jako dozorce, a to ani na oddělení pro dospělé, kam byli mladiství přerazováni. Rozdíl mezi jeho tarifním platem po převedení na místo strážného činil 2.310 Kč měsíčně. Za důvodný proto považoval nalézací soud požadavek žalobce na náhradu ušlého zisku za dobu od převedení na místo strážného, tj. od 1. 4. 2017 do konce měsíce října 2017 (celkem 7 měsíců), kdy trestní stíhání žalobce skončilo. Následně mohl žalobce požádat o zpětné převedení na místo dozorce, což z vlastního rozhodnutí neučinil. Proto žalobci na náhradě ušlého zisku přiznal celkem 16.170 Kč (7 x 2.310 Kč), ve zbytku tento žalobcův požadavek zamítl.
7. Obvodní soud tak žalobě vyhověl pouze co do částky 46.370 Kč (30.200 Kč + 16.170 Kč) s příslušenstvím, ve zbytku žalobu jako nedůvodnou zamítl. O náhradě nákladů řízení rozhodl s odkazem na § 142 odst. 2 o. s. ř., když zohlednil kumulaci žalovaných nároků.
8. Žalovaná podala včasné odvolání proti výroku II. v rozsahu částky 16.170 Kč s úrokem z prodlení 9 % ročně z částky 16.170 Kč od 24. 10. 2018 do zaplacení. Zopakovala, že soud prvního stupně uložil žalované nahradit žalobci ušlý zisk v částce 16.170 Kč odpovídající nižšímu služebnímu příjmu žalobce za dobu od převedení na místo strážného, tj. od 1. 4. 2017 do konce měsíce října 2017. Žalovaná nesouhlasila se závěrem soudu první instance o existenci příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a vzniklou škodou, jelikož relevantním důvodem k tomu, že žalobce dostával nižší služební příjem, bylo jeho převedení na jiné služební místo učiněné na jeho žádost dle § 26 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Okolnosti převedení žalobce na jiné služební místo byly pouze motivem žádosti žalobce. Od příslušníků vykonávajících službu na služebním místě dozorce ve věznicích v odděleních výkonu trestu je na místě očekávat s ohledem na charakter povolání i zvýšenou psychickou odolnost, která by měla být dostačující k tomu, aby žalobce zvládl výkon svého povolání i v době, kdy je proti němu vedeno přiměřeně dlouhé trestní řízení. Žalované by proto neměla být uložena povinnost nahradit žalobci škodu v podobě ušlého zisku odpovídajícímu nižšímu služebnímu příjmu za dobu od převedení na místo strážného, tj. od 1. 4. 2017, do konce měsíce října 2017. Žalovaná navrhl, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně v části napadené odvoláním tak, že žalobu o zaplacení 16.170 Kč s úrokem z prodlení 9 % ročně z této částky od 24. 10. 2018 do zaplacení zamítne, nově rozhodne o náhradě nákladů nalézacího řízení a uloží žalobci zaplatit žalované náhradu nákladů odvolacího řízení.
9. K odvolání žalované se žalobce písemně vyjádřil, neztotožnil se s ním a navrhl potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného.
10. Odvolací soud z podnětu včas podaného odvolání a v mezích jím vytčených podle § 212 a § 212a o. s. ř. přezkoumal napadený rozsudek. Dospěl poté k závěru, že odvolání žalované je důvodné.

11. Odvolací soud předně seznal, že soud prvního stupně správně a v rozsahu, který lze považovat za dostatečný pro rozhodnutí věci, zjistil skutkový stav, přičemž provedené důkazy v souladu s ustanovením § 132 o. s. ř. hodnotil jak jednotlivě, tak i v jejich vzájemné souvislosti, a na tomto základě pak dospěl ke správným skutkovým zjištěním a věc v zásadě správně právně posoudil. Rozsudek soudu prvního stupně, který je jinak pečlivě a velmi podrobně odůvodněn, a to včetně solidní aplikace relevantní judikatury, tak mohl být dostatečným podkladem i pro rozhodnutí odvolacího soudu ve věci.
12. V tomto řízení uplatnil žalobce dva nároky: nárok na náhradu škody a nárok na náhradu nemajetkové újmy vzniklé jeho trestním stíháním, které skončilo pravomocným zproštěním obžaloby. Podle ustanovení § 7 odst. 1 OdpŠk, právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda. Náhrada nemajetkové újmy byla pravomocně vyřešena rozsudkem soudu prvního stupně, proto se přezkumná činnost odvolacího soudu zaměřila pouze na otázku náhrady majetkové škody, konkrétně tvrzeného ušlého zisku na straně žalobce.
13. Je ustálenou soudní praxí, že podle OdpŠk odpovídá stát i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu. Jelikož zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/1991, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 30 Cdo 1291/2017). Vzhledem k tomu, že žalobce byl ve věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 12 T 5/2017 zproštěn obžaloby, o existenci nezákonného rozhodnutí není pochyb.
14. Podle § 26 OdpŠk pokud není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy upravené v tomto zákoně občanským zákoníkem.
15. Škodou je podle § 2894 o. z. újma na jmění, tedy na materiálních hodnotách, jejichž souhrn je dán majetkem a dluhy poškozeného; za škodu je tedy možno i nadále považovat jen takovou újmu, která se nepříznivě projeví v majetkovém stavu poškozeného. Rozlišuje se přitom skutečná škoda a ušlý zisk. Ušlý zisk je v podstatě ušlým majetkovým prospěchem, který spočívá v nenastalém zvětšení (rozmnožení) majetku poškozeného, které bylo možno – kdyby nebylo škodné události – důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věci.
16. Obecně lze konstatovat, že ušlý zisk představuje zmařenou výdělečnou příležitost, která by při pravidelném běhu událostí nastala, tedy že očekávaný zisk, k jehož dosažení byly vytvořeny reálné podmínky, by se skutečně dostavil, jestliže by tomu nezabránila škodná událost, tj. nezákonné rozhodnutí či nesprávný úřední postup. V příčinné souvislosti s výkonem veřejné moci musí být majetková újma způsobená zásahem do průběhu děje vedoucího k určitému zisku, nikoliv jen obecná úvaha o vlivu na výdělečnou činnost.
17. V daném případě však takovou příčinnou souvislost mezi nezákonným rozhodnutím a ušlým ziskem žalobce spatřovat nelze. Byla to totiž žádost samotného žalobce, adresovaná řediteli

Xxx, kterou usiloval o převelení na jiné služební místo v rámci věznice, na kterém by docházelo k minimálnímu kontaktu s odsouzenými mladistvými. Nejednalo se tak o případ zproštění výkonu služby dle § 40 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Naopak šlo o postup aprobovaný v § 26 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., podle kterého lze příslušníka odvolat z dosavadního služebního místa a ustanovit na jiné služební místo, pro které je stanovena nižší služební hodnota, jestliže o to požádá. Tak tomu bylo i v případě žalobce, který byl na základě své vlastní žádosti převeden na služební místo strážného, na kterém ostatně působí dodnes. Právě v souvislosti s žádostí žalobce o převedení na jiné služební místo jakožto právním jednáním, nikoliv v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím, došlo k zařazení žalobce do nižší tarifní třídy a tvrzenému ušlému zisku. Není založena příčinná souvislost, vstupuje-li do děje jiná, na nezákonném rozhodnutí nezávislá skutečnost, která je pro vznik újmy rozhodující. Závěr soudu prvního stupně o existenci příčinné souvislosti mezi trestním stíháním žalobce a jeho převedením na jiné služební místo je tak nesprávný.

18. Odvolací soud proto změnou odvoláním dotčeného vyhovujícího výroku II. ohledně částky 16.170 Kč s příslušenstvím napadený rozsudek podle § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil tak, že v uvedeném rozsahu 16.170 Kč s požadovaným příslušenstvím žalobu zamítl.

19. V důsledku změny rozsudku soudu prvního stupně rozhodl odvolací soud podle § 224 odst. 1 a 2 o. s. ř. o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Náklady řízení soud prvního stupně co do základu správně specifikoval, vycházel při tom z premisy, že při určování poměru úspěchu a neúspěchu účastníka, který vedle nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v řízení uplatnil rovněž nárok (nároky) na jiné peněžité plnění (objektivní kumulace), je zpravidla třeba vycházet ze vzájemného poměru tarifních hodnot takto uplatněných nároků, jež se stanoví podle § 8 a násl. advokátního tarifu (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1435/2015). Dovolací soud pak v usnesení ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, dospěl k závěru, že odměna advokáta za zastupování v řízení, jehož předmětem je náhrada nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup či nezákonné rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., se vypočte z tarifní hodnoty stanovené podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. Odměna za zastupování v řízení, jehož předmětem je náhrada škody v penězích, se vypočte z tarifní hodnoty stanovené podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Žalobce byl v řízení úspěšný celkově ohledně částky 50.000 Kč sestávající z tarifní hodnoty pro náhradu nemajetkové újmy ve výši 50.000 Kč. Z celkového předmětu řízení ve výši 82.340 Kč byl tedy žalobce úspěšný z 60 % a neúspěšný z 40 %, z tohoto důvodu má tedy podle § 142 odst. 1, 2 o. s. ř. právo na náhradu 20 % svých nákladů řízení. Tyto náklady soud prvního stupně správně kvantifikoval částkou 30.340 Kč, při odlišném poměru úspěchu obou účastníků vzhledem ke změně rozsudku soudu prvního stupně tak výše náhrady nákladů řízení žalobce před soudem prvního stupně činí 6.068 Kč. O povinnosti žalované zaplatit tuto náhradu nákladů řízení k rukám zástupce žalobce bylo rozhodnuto dle § 149 odst. 1 o. s. ř., o prodloužené lhůtě splnění povinnosti dle § 160 odst. 1 o. s. ř.

20. O náhradě nákladů odvolacího řízení mezi účastníky rozhodl soud podle § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 142 odst. 1 o. s. ř., kdy plně úspěšné žalované vznikly náklady za tři úkony po 300 Kč (odvolání, příprava účasti na jednání, účast na jednání před soudem) dle § 1 odst. 3 a § 2 odst. 3 vyhlášky č. 254/2015 Sb. O lhůtě splnění povinnosti žalobce zaplatit tuto náhradu nákladů řízení v celkové částce 900 Kč bylo rozhodnuto dle § 160 odst. 1 o. s. ř.

21.Odvoláním nedotčené výroky I., II. (ohledně částky 30.200 Kč s příslušenstvím) a III. rozsudku nabyly samostatně právní moci podle § 206 odst. 2 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Praha 10. prosince 2019

JUDr. Jana Knotková v. r.
předsedkyně senátu